

แบบจำลองการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุขององค์ประกอบด้านอุปสรรคและกฎเกณฑ์ ในการส่งออกที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งออก

THE ANALYSIS MODEL OF THE CAUSAL INFLUENCE FACTORS OF EXPORT OBSTACLES AND REGULATIONS AFFECTING EXPORT CAPABILITY

ภัทรพล ชุ่มมี

Pattarapon Chummee

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

College of Innovation Management, Valaya Alongkorn Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อค้นคว้าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร และ 2) เพื่อพัฒนาแบบจำลองอิทธิพลเชิงสาเหตุของอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 145 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดด้วยโปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคในการส่งออกไม่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งออก แต่กฎเกณฑ์ในการส่งออกมีอิทธิพลในทางบวกต่อความสามารถในการส่งออก ผลการประเมินความสอดคล้องกลมกลืนของกรอบแนวคิด พบว่า กรอบแนวคิดมีความสอดคล้องกลมกลืนดี โดยมีค่าไคสแควร์ = 31.85 ค่าองศาอิสระ = 21 ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) = 1.51 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) = 0.08 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) = 0.96 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) = 0.99 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.55

คำสำคัญ: อุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออก ความสามารถในการส่งออก การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ

Abstract

The objectives of this research aim 1) to investigate factors which are related to the obstacles and regulations of food exporting industry and 2) to develop a model of causal influence of obstacles and regulations on food exporting industry. The researcher collected samples from a specific target group of 145 companies. Data were analyzed by using descriptive statistics. Moreover, the researcher also analyzed the causal influence factors between variables according

to the conceptual framework by LISREL program. The results revealed that export obstacles had no influence on export capability. On the contrary, the analysis showed that export regulations had positive influence on the capability of exporting. Assessment on goodness of fit from the model found that export capability was consistent with the empirical data, the chi-square = 31.85, the degrees of freedom = 21, chi-square relative (χ^2/df) = 1.51, the probability (P-value) = 0.08, goodness of fit index (GFI) = 0.96, comparative fit index (CFI) = 0.99, Root mean square error of approximation (RMSEA) = 0.55.

Keywords: obstacles and regulations to export, export capability, casual influence factor

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) อย่างเต็มรูปแบบมากขึ้น สะท้อนได้จากการเปลี่ยนแปลงรอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจโลกที่มีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นมากในช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการส่งออกของประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพสินค้าให้สูงมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (Wyman, 2015: 1-5)

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินการส่งออกและการค้าระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 แล้ว พบว่า มีความผกผันและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ จากคำกล่าวข้างต้นพบว่า การส่งออกรวมถึงการค้าระหว่างประเทศเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2011 การส่งออกและการค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวร้อยละ 8.4 ส่งผลให้ GDP โลกขยายตัวอยู่ในระดับร้อยละ 4.6 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าปี ค.ศ. 2010 อย่างไรก็ตาม การคาดการณ์ GDP ในปี 2015 อยู่ที่ร้อยละ 3 เนื่องจากภาวะการส่งออกที่ถดถอย ประกอบกับราคาน้ำมันในตลาดโลกที่มีความผันผวน ดังนั้น ผู้ส่งออกจำเป็นต้อง

ต้องวางแผนและพัฒนาการส่งออกให้มีประสิทธิภาพ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2544: 1; The Economist, 2012: 5; World bank, 2015: 1)

จากมุมมองด้านเศรษฐกิจมหภาค พบว่า การส่งออกช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ช่วยสร้างงาน รวมทั้งยังช่วยสร้างความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกันระหว่างการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ก่อให้เกิดเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็ง และยังช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น

ด้านมุมมองเศรษฐกิจจุลภาค การส่งออกช่วยก่อให้เกิดความได้เปรียบ ตลอดจนเพิ่มทุนศักยภาพของแต่ละบริษัท ช่วยรักษาสถานภาพทางการเงินให้มีความแข็งแกร่งและมั่นคงมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มสภาพคล่องและเงินทุนหมุนเวียนภายในบริษัท และช่วยพัฒนาระดับเทคโนโลยีต่างๆ ให้มีความทันสมัยและสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นๆ ได้ ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันพบว่า บริษัทส่งออกได้รับผลกระทบจากความเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจ และการเงินในตลาดโลกมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อการส่งออกไปยังตลาดต่างๆ ทั่วโลก ยกตัวอย่างเช่น หากบริษัทส่งออกสามารถเพิ่มยอดขายได้อย่างต่อเนื่อง ก็จะก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดในการผลิตสินค้า (economies of scale) ลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิตสินค้าต่อหน่วยและช่วยเพิ่มผลกำไรให้กับบริษัท

อย่างไรก็ดีการส่งออกของประเทศไทยยังเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรคต่างๆ จากสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศ เช่น ข้อกำหนดด้านมาตรฐานการผลิตและคุณภาพสินค้าของประเทศผู้นำในกลุ่มสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เป็นต้น หรือแม้แต่ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นจากคู่แข่งอื่นๆ ในตลาดโลกที่สามารถผลิตสินค้าได้คุณภาพใกล้เคียงกับไทย และมีต้นทุนการผลิตและราคาขายสินค้าที่ต่ำกว่า

ทั้งนี้ จากข้อมูลพบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกสินค้าประเภทอาหารและผลิตภัณฑ์ทางด้านอาหารสูงกว่าประเทศอื่นๆ ประกอบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารต่อการส่งออกรวมของไทยยังมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอีกด้วย โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 ในปี ค.ศ. 2007 มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 8 ในปี ค.ศ. 2011 โดยพบว่าราว 1 ใน 3 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดนี้เป็นการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป อีกทั้งยังพบว่า ในช่วงที่ผ่านมาอุตสาหกรรมอาหารมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงถึงกว่า 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือขยายตัวมากกว่าร้อยละ 20 และไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกอาหารรายใหญ่อันดับที่ 5 ของโลก (องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน, 2558: 1; สถาบันอาหาร, 2558: 5; trendmizi, 2015: 1)

ดังนั้น ไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งออกสินค้าประเภทอาหาร ซึ่งเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งของประเทศไทยอยู่แล้ว และอาศัยความได้เปรียบจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งบนบกและในน้ำ ในการเป็นแหล่งวัตถุดิบเพื่อนำไปผลิตและผ่านกระบวนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารประเภทต่างๆ ที่มีมูลค่าสูงขึ้นต่อไป นอกจากนี้ อาหารยังถือเป็นสินค้าจำเป็น (necessary goods) ที่ความต้องการไม่แปรผันตามสภาพเศรษฐกิจและรายได้ประชากร เพราะถึงแม้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจะประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงิน แต่ความต้องการบริโภคอาหารของประชากรกลับไม่ได้ปรับลดลงตามไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นคว้าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร
2. เพื่อพัฒนาแบบจำลองอิทธิพลเชิงสาเหตุของอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร

บททวนวรรณกรรม

อุปสรรคในด้านกระบวนการส่งออกถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการวางแผนการตัดสินใจส่งออกเนื่องจากอาจทำให้เกิดความล่าช้า ความยุ่งยากซับซ้อนในด้านกระบวนการเอกสารรวมทั้งทำให้เกิดปัญหาต่างๆ อีกมากมาย ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการส่งออกที่ลดน้อยลงจากการศึกษาของ Barbosa et al. (2004: 465-468) พบว่า บริษัทที่ไม่ได้ทำการส่งออกเนื่องจากต้องเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ในการส่งออกมากกว่าบริษัทที่ได้ทำการส่งออก ซึ่งอุปสรรคต่างๆ ในการส่งออกดังกล่าว เช่น กฎเกณฑ์ข้อบังคับของรัฐบาลในประเทศ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดในต่างประเทศ คือ อุปสรรคด้านความยุ่งยากซับซ้อนของงานด้านเอกสาร และกฎระเบียบต่างๆ เช่น ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น รวมทั้งยังพบอีกว่า อุปสรรคทางด้านการกระบวนการและระเบียบในการส่งออกต่างๆ เหล่านี้ มักจะเป็นปัจจัยในแง่ลบที่มีผลต่อความสามารถในการส่งออก จากการศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้ว (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา และกลุ่มสหภาพยุโรป) (Rae & Josling, 2003: 147-166) เวเนซุเอลา (Wunder, 2008: 279-297) โมโตเวียร์ (Porto, 2004: 1-24) พบว่า มาตรการต่างๆ เช่น มาตรการทางด้านภาษี ก่อให้เกิดอุปสรรคด้านการส่งออก โดยเฉพาะต่อสินค้าแปรรูปและสินค้าอุตสาหกรรมอาหาร Voerman (2004: 99-102) กล่าวว่า ยังมีกฎระเบียบต่างๆ มากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านการส่งออกเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย มีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือมีมากเกินไปจะก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการส่งออก หาก

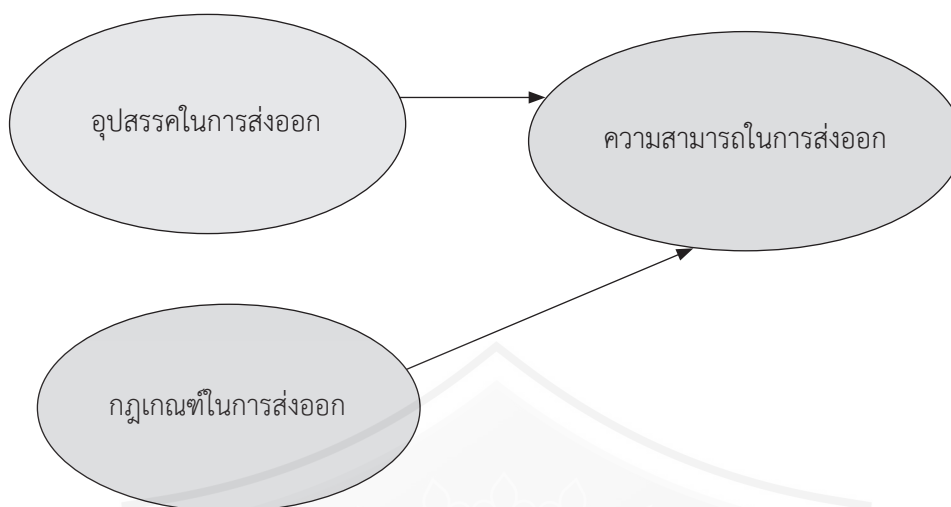
ประเทศไทยสามารถลดกฎระเบียบและขั้นตอนด้านกระบวนการส่งออกต่างๆ ลงได้ ก็จะช่วยเพิ่มความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่งออกได้มากยิ่งขึ้น ด้านกฎเกณฑ์ในการส่งออกจากผลการศึกษาของ Shepherd (2010: 1217-1228) พบว่า มาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษีนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อความสามารถในการส่งออกของบริษัท รวมทั้งยังพบอีกว่า มาตรการที่มีใช้ภาษีส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งออกของบริษัทมากกว่ามาตรการทางด้านภาษีอย่างมีนัยสำคัญกฎเกณฑ์ในการส่งออก

มาตรการทางด้านภาษี (tariff) เป็นอุปสรรคในการส่งออกที่สำคัญ จากการศึกษาของ Jayadevapa & Chhatre (2000: 175-194) พบว่า มาตรการทางด้านภาษีนั้นมีผลกระทบค่อนข้างมากต่อองค์กรขนาดเล็ก กล่าวคือ ถ้าอัตราภาษีส่งออกอยู่ในระดับต่ำจะสามารถเพิ่มโอกาสในการส่งออกแก่องค์กรขนาดเล็กได้ แต่หากอัตราภาษีอยู่ในระดับสูงก็จะกลายเป็นอุปสรรคในการส่งออกได้ ผลการศึกษาของ Breinlich & Tucci (2010: 1-32), Arkolakis & Muendler (2010: 1-52) ยืนยันอย่างหนักแน่นในประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรการทางด้านภาษีของตลาดส่งออกในต่างประเทศว่า หากมาตรการทางด้านภาษีในต่างประเทศลดลงจะส่งผลดีต่อความสามารถในการส่งออกมากยิ่งขึ้น

ด้านมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (non-tariff) เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งในการดำเนินการส่งออก ผลจากการศึกษาของ Kettunen (2004: 50-60) พบว่า มาตรการที่มีใช้ภาษี ได้แก่ มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary & Phytosanitary Measures-SPS) มีผลกระทบต่อกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารมากที่สุด Leonidou (2004: 279-302) พบว่า ถ้ามาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษี โดยเฉพาะภาษีนำเข้าสูง ส่งออกได้เช่นเดียวกับผลการศึกษาในเนเธอร์แลนด์ (Voerman, 2004: 100-120) บริษัทส่งออก 123 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา (Rasheed, 2005: 41-45) และฟินแลนด์ (Pasanen, 2003: 49-60)

พบว่า กฎหมายต่างๆ ในต่างประเทศนั้นมีผลในทางลบต่อความสามารถในการส่งออก Chetty & Holm (2000: 77-93) ยังพบอีกว่า อุปสรรคด้านการรับรองมาตรฐานต่างๆ เช่น ISO, WTO และการรับรองคุณภาพอื่นๆ นั้นไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใดในประเทศนิวซีแลนด์ เนื่องจากการได้รับการวางแผนอย่างดีจากรัฐบาลและให้ความสำคัญก่อนจะนำมาใช้ในประเทศ

การพัฒนารอบแนวความคิดอิทธิพลเชิงสาเหตุ อุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออกที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งออก ประกอบด้วย (1) ตัวแปรแฝงภายนอก คือ อุปสรรคในด้านการส่งออก และกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการส่งออก (2) ส่วนตัวแปรแฝงภายใน คือ ความสามารถในการส่งออกดังภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดดังกล่าวพัฒนามาจาก Pak (1991: 120), Nguyen (2000: 50-70), Voerman (2004: 130-140) กำหนดสมมติฐานสำหรับการวิจัย 2 สมมติฐาน กล่าวคือ ตัวแปรแฝงภายนอกด้านอุปสรรคในการส่งออก (OBS) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ด้านกฎระเบียบในการส่งออก (OBS 1) การจัดทำเอกสารในการส่งออก (OBS 2) ค่าใช้จ่ายในการส่งออก (OBS 3) ความรู้ความเข้าใจกระบวนการส่งออก (OBS 4) และวัฒนธรรมประเพณีในตลาดต่างประเทศ (OBS 5) ส่วนตัวแปรแฝงภายนอกด้านกฎเกณฑ์ในการส่งออก (GRE) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ด้านมาตรการทางด้านภาษีและกฎเกณฑ์ในการนำเข้าสินค้า (GRE 1) ข้อกำหนดด้านฉลากสินค้าในการนำเข้าสินค้า (GRE 2) และเอกสารต่างๆ ในการนำเข้าสินค้า (GRE 3) ในด้านของตัวแปรแฝงภายในด้านความสามารถในการส่งออก (EXP) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ด้านการดำเนินการส่งออกไปยังตลาดปัจจุบันในระดับเดิม (EXP 1) บริษัทของท่านจะแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดปัจจุบัน (EXP 2) บริษัทของท่านเพิ่มยอดการส่งออกไปยังตลาดปัจจุบัน (EXP 3) และท่านจะขยายการส่งออกไปตลาดใหม่ในอีก 12 เดือนข้างหน้า (EXP 4)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เน้นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาคำตอบในการวิจัย โดยใช้การเก็บข้อมูลแบบตัดขวาง (Cross sectional data) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยอิงจากฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการส่งออก พบว่า ประชากรเป้าหมายในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารมีจำนวนทั้งสิ้น 1,415 แห่ง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตารางการคำนวณของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% มีความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 แห่ง แล้วทำการเลือกสุ่มตัวอย่างดังกล่าวเพราะมีความละเอียดสูงกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตรงกับความคิดเห็นจริงๆ มากยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กำหนดใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาจาก Pak (1991: 129), Nguyen (2000: 40-50)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ดำเนินการทดสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (content validity) ด้วยการศึกษานำร่องโดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจำนวน 3 ท่านที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแต่มีความรู้

ความเชี่ยวชาญในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลเพื่อทดสอบค่าความสอดคล้อง (IOC) และทำการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) เพื่อทำการทดสอบความถูกต้องของตัวแปรว่า เป็นไปตามทฤษฎีและสมมติฐานหรือไม่ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อทดสอบข้อมูลเบื้องต้น จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบผลการวิเคราะห์เบื้องต้นจำนวน 10 ราย

ผลการทดสอบข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ไม่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใดมีค่าน้อยกว่า 0.05 จากนั้นจึงทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์รายข้อคำถาม (Item-Total correlation) มากกว่า 0.3 ทุกข้อ

ผลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นก่อนทำการวิเคราะห์กรอบแนวความคิดสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL พบว่า ผลการตรวจสอบความเป็นเอกภาพของการกระจาย (homoscedasticity) การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม (linearity) และการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (muticollinearity) ผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดขั้นต่ำ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ (1) สถิติพรรณนาเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาถึงรายละเอียดของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ตลอดจน

เป็นการอธิบายถึงสภาพต่างๆ ไปของข้อมูลที่จัดเก็บได้ และอธิบายให้ทราบถึงคุณสมบัติทั่วไปของประชากร ที่ศึกษา โดยใช้สถิติที่นิยมใช้ในการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum) และ (2) สถิติวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อให้ผู้วิจัยได้พิสูจน์สมมติฐาน และเพื่อการยืนยัน ข้อค้นพบที่มีอิทธิพลต่อกันเพียงใดกับระดับตัวแปรต่างๆ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Zikmund (2000: 100-200) กล่าวว่า การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรนั้น ต้องพิจารณา ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผู้วิจัยกำหนดใช้การ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factors analysis) พบว่า เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น เป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อใช้จัดหมวดหมู่ตัวแปร จำนวนมาก ให้เป็นหมวดหมู่ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้วิจัย สามารถที่จะดำเนินการจัดหมวดหมู่ของตัวแปรต่างๆ ได้ ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ทราบว่าจะทำการจัดหมวดหมู่ได้อย่างไร (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544: 40-50) และการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อยืนยันความถูกต้องของตัวแปรจากการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ สามารถทำการวิเคราะห์ได้โดย โปรแกรม LISREL และทำการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ ของเส้นทางความสัมพันธ์ด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถาม จำนวน 145 ชุด ที่ได้รับกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 45.8 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อค้นคว้าองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในการส่งออก ของอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อหาคำตอบวัตถุประสงค์ ดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของอุปสรรค ในการส่งออก พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากกว่า 0.75 จึงได้ทำการวิเคราะห์ องค์ประกอบด้านกฎเกณฑ์ในการส่งออก ผลการวิเคราะห์

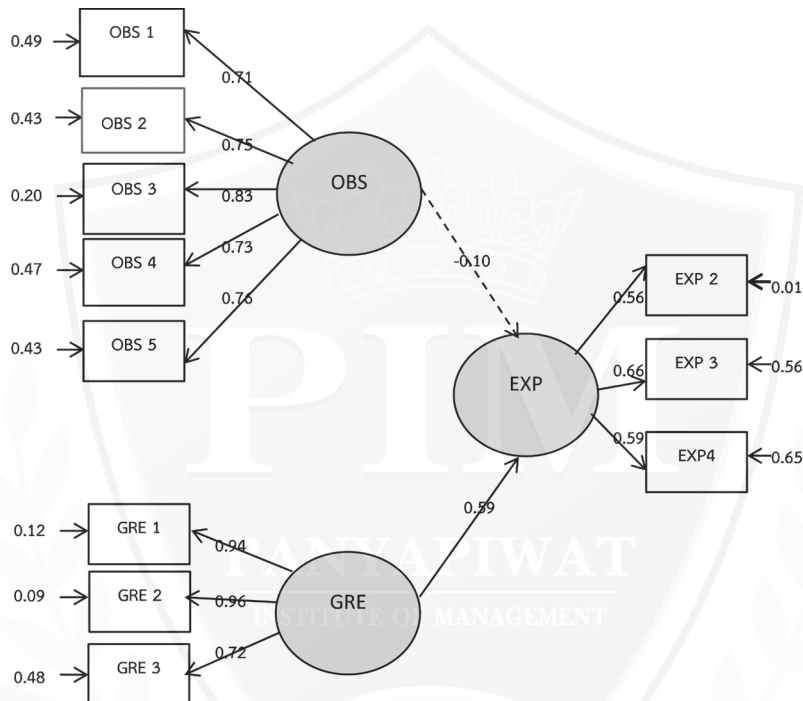
พบเช่นเดียวกัน คือ องค์ประกอบทุกข้อคำถามมีค่า มากกว่า 0.85 และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของ ความสามารถในการส่งออก พบว่า ข้อคำถามแรก การดำเนินการส่งออกไปยังตลาดปัจจุบันในระดับเดิม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.05 จึงได้ตัด ข้อคำถามดังกล่าวออก ส่วนข้อคำถามอื่นๆ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากกว่า 0.85

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ องค์ประกอบด้านอุปสรรคในการส่งออก และกฎเกณฑ์ ในการส่งออก พบว่า องค์ประกอบทั้งหมดมีค่าสถิติที่ มากกว่า 2.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดกล่าวคือ $\chi^2 = 7.38$, $df = 6$, $\chi^2/df = 1.23$, $P\text{-value} = 0.28$, $RMSEA = 0.40$ และผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบด้านความสามารถในการส่งออก พบว่า องค์ประกอบแรกด้านการดำเนินการส่งออกไปยังตลาด ปัจจุบันในระดับเดิม มีค่าสถิติที่น้อยกว่า 2 ให้ผล เช่นเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จึงได้ ตัดออกจากการวิเคราะห์ ส่วนข้อคำถามอื่นๆ มีค่าสถิติ มากกว่า 2 ผลการประเมินความสอดคล้อง พบว่า มีค่า $\chi^2 = 0.00$, $df = 0.00$, $P\text{-value} = 0.00$ และ $RMSEA = 0.00$ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาแบบจำลอง อิทธิพลเชิงสาเหตุของอุปสรรคและกฎเกณฑ์ในด้าน การส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร ผลการวิเคราะห์เส้น อิทธิพลระหว่างอุปสรรคในการส่งออกไปยังความสามารถ ในการส่งออกไปมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.37$) ส่วนเส้นทางอิทธิพลระหว่างกฎเกณฑ์ในการส่งออกไปยัง ความสามารถในการส่งออกมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 6.52$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของกฎเกณฑ์ในการส่งออก พบว่ามาตรการทางด้านภาษีและไม่ใช่อาชีพในการส่งออก มีความสำคัญมากที่สุด ($t = 11.69$) ผลการพิจารณา องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ในการส่งออก พบว่า มาตรการ ทางด้านภาษีและไม่ใช่อาชีพในการส่งออกมีความสำคัญ มากที่สุด ($t = 11.69$) ผลการประเมินความสอดคล้อง พบว่า มีค่า $\chi^2 = 31.85$, $df = 21$, $\chi^2/df = 1.51$,

P-value = 0.08 และ RMSEA = 0.05 กรอบแนวความคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องดี ดังแสดงในภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct reliability: ρ_c) ของอุปสรรคในการส่งออก (OBS) กฎเกณฑ์ในการส่งออก (GRE) และความสามารถ

ในการส่งออก (EXP) มีค่าเท่ากับ 0.755, 0.911 และ 0.735 ตามลำดับ ส่วนการหาค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average variance extracted: ρ_v) มีค่าเท่ากับ 0.575, 0.776 และ 0.536 ตามลำดับ

Chi-square=31.85, df=21, $\chi^2/df=1.51$, P-value=0.08, CFI=0.99, GFI=0.96, NFI=0.98, RMSEA=0.55

ภาพที่ 2 แบบจำลองอิทธิพลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการส่งออก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า อุปสรรคในการส่งออกไปมีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งออก อุปสรรคดังกล่าวได้แก่ กฎระเบียบในการส่งออก ความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการส่งออกและค่าใช้จ่ายในการส่งออก เนื่องจากผู้ประกอบการส่งออกได้ศึกษาระเบียบและความเข้าใจในการส่งออกมาเป็นอย่างดีก่อนดำเนินการส่งออก ตลอดจนความพยายามในการลดค่าใช้จ่ายและอุปสรรคด้านกระบวนการเกี่ยวกับเอกสารให้เหลือน้อยที่สุด

สอดคล้องกับการศึกษาของ Nguyen (2000: 79-90) ที่พบว่า อุปสรรคในการส่งออกของเยอรมันไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด เนื่องจากชาวเยอรมันสามารถเข้าไปดำเนินธุรกิจในตลาดต่างประเทศได้ดี เนื่องจากมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศสูง สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในต่างประเทศได้ดี โดยเฉพาะตลาดในยุโรป และสหรัฐอเมริกา และสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดในประเทศต่างๆ ได้อย่างดี เนื่องจากมีความใกล้ชิดกันทางด้านเชื้อชาติและพรมแดน ส่วนผลการวิเคราะห์

อิทธิพลด้านกฎเกณฑ์ในการส่งออก พบว่า มีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งออก เนื่องจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการส่งออก เช่น มาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษียังเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งที่ผู้ส่งออกต้องดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เนื่องจากมีกฎเกณฑ์หลากหลายประการ ตลอดจนถึงข้อกำหนดต่างๆ เพื่อให้สินค้าที่ทำการส่งออกมีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล สอดคล้องกับการศึกษาของ Stoian, Rialp & Rialp (2010: 117-135) ที่พบว่า กฎเกณฑ์ในการส่งออก รวมถึงมาตรการทางด้านกฎหมาย มีผลต่อการดำเนินธุรกิจในประเทศ กล่าวคือ หากมีองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในตลาดต่างประเทศที่จะดำเนินการส่งออกเป็นอย่างดีจะช่วยก่อให้เกิดความได้เปรียบในการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการส่งออกต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าให้มีมาตรฐาน ยิ่งกว่านั้นจะต้องสร้าง

มาตรฐานและมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้าให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถขายสินค้าได้ในราคาที่สูงขึ้น และเข้าถึงผู้บริโภคได้ในหลากหลายกลุ่มตามระดับรายได้ ผู้ประกอบการต้องศึกษาถึงอุปสรรคด้านมาตรการในการส่งออกที่มีการพัฒนาข้อกำหนดต่างๆ ขึ้นมาใหม่ๆ เพื่อไม่ให้成为อุปสรรคทางการส่งออก ภาครัฐบาลต้องเร่งเจรจาลดอุปสรรคทางการค้าทั้งมาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษีให้เหลือน้อยที่สุด ส่งเสริมการจัดตั้งการรวมกลุ่มทางการค้าของภูมิภาคอาเซียนให้สำเร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เช่นเดียวกับกลุ่ม EU จะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศไทยและภูมิภาคนี้หลายประการ เช่น ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตอาหารต่างๆ เพื่อการส่งออกมากมาย โดยสามารถจะส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารในนามของกลุ่มอาเซียนช่วยสร้างศักยภาพด้านการส่งออกและอาศัยจุดแข็งของแต่ละประเทศมาสร้างเป็นความได้เปรียบของกลุ่มอาเซียน และท้ายที่สุดแล้วต้องเปิดช่องทางดำเนินธุรกิจกับตลาดใหม่ๆ ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ขณะเดียวกันต้องรักษาดูแลเก่าไว้ให้ได้

References

- Arkolakis, C. & Muendler, M. A. (2010). *The extensive margin of exporting product: A firm-level analysis*. Retrieved August 10, 2011, from http://www.nber.org/papers/w16641.pdf?new_window=1
- Barbosa, N., Guimarães, P. & Woodward, D. (2004). Foreign firms entry in an open economy: The case of Portugal. *Applied Economics*, 36(5), 465-468.
- Breinlich, H. & Cuñat, A. (2010). *Trade liberalization and heterogeneous firm models: An evaluation using the Canada-US free trade agreement*. Retrieved April 9, 2011, from <http://eprints.lse.ac.uk/28725/1/dp0975.pdf>
- Breinlich, H. & Tucci, A. (2010). *Foreign Market Conditions and Export Performance: Does 'Crowdedness' Reduce Exports?*. Working Paper. C.E.P.R. Discussion Papers, 7975.
- Brouthers, L. E. & Nakos, G. (2005). The role of systematic international market selection on small firms' export performance. *Journal of Small Business Management*, 43(4), 363-381.
- Chetty, S. & Holm, D. (2000). Internationalisation of small to medium-sized manufacturing firms: A network approach. *International Business Review*, 9(1), 77-93.
- Department of Trade Negotiations. (2001). *Exports ratio and GDP*. Retrieved July 15, 2012, from <http://www.dtn.go.th> [in Thai]

- Jayadevapa, R. & Chhatre, S. (2000). International trade and environmental Quality: A survey. *Ecological Economics*, 52, 175-194.
- Kettunen, E. (2004). *Regionalism and the geography of trade policies in eu-asean trade*. Doctoral Dissertation, Helsinki School of Economics, Finland.
- Knowledge of ASEAN Community. (2015). *Food Industry Stepping into the AEC*. Retrieved September 4, 2015, from <http://www.thai-aec.com> [in Thai]
- Leonidou, L. (2004). An analysis of the barriers hidden small business export development. *Journal of Small Business Management*, 42(3), 279-302.
- National Food Institute. (2015). *Conclusion Thai Food Industry in 2014 and Outlook for 2015*. Retrieved September 4, 2015, from www.nfi.or.th [in Thai]
- Nguyen, H. T. (2000). *The determinants and decision making process of export marketing activities in small and medium sized manufacturing firms in Germany*. Dissertation, Nova Southern University.
- Pak, J. M. (1991). *The export behavior of firms: A study of determinants and decision making in small and medium sized manufacturing firm*. Ph.D. Dissertation, University of Alabama.
- Pasanen, M. (2003). *In search of factors affecting SME performance: The case of eastern Finland*. Doctoral Dissertation, University of Kuopio.
- Pasit-Rattasin, S. (2001). *Research Methodology in Social Science*. Bangkok: FangFa Printer. [in Thai]
- Porto, G. (2004). Informal export barriers and Poverty. *Journal of International Economics, Corrected Proof*, 1, 1-24.
- Rae, A. & Josling, T. (2003). Processed food trade and developing countries: Protection and trade liberalization. *Food Policy*, 28(2), 147-166.
- Rasheed, H. S. (2005). Foreign entry mode and performance: The moderating effects of environment. *Journal of Small Business Management*, 43(1), 41-54.
- Shepherd, B. (2010). Geographical diversification of developing country exports. *World Development*, 38(9), 1217-1228.
- Stoian, M., Rialp, A. & Rialp, J. (2010). Export performance under the microscope: A glance through Spanish lens. *International Business Review*, 2(2), 117-135.
- The Economist. (2012). *GDP and trade growth*. Retrieved July 15, 2012, from <http://www.economist.com/node/18744587>
- The World Bank. (2015). *Global economic perspectives*. Retrieved November 1, 2015, from <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>
- Trendmizi. (2015). *2015 The year of AEC*. Retrieved November 1, 2015, from <http://www.trendmizi.com/2015the-year-of-aec/>

- Voerman, L. (2004). *The export performance of European SMEs*. Ph.D. Dissertation: University of Netherlands.
- Wunder, S. (2008). Payments for environmental services and the poor: Concepts and preliminary evidence. *Environment and Development Economics*, 13, 279-297.
- Wyman, O. (2015). *Globalization in manufacturing industries*. Retrieved November 2015, 1, from http://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/europe/germany/de/insights/publications/2015/jan/20141114_Globalization%20in%20Manufacturing%20Industries_Volume4_Global%20Organization_EN_screen.pdf
- Zikmund, W. G. (2000). *Business research methods*. New York: Dryden.

Name and Surname: Pattarapon Chummee

Highest Education: Ph.D. (Business Administration), Ramkhamhaeng University

University or Agency: Valaya Alongkorn Rajabhat University

Field Expertise: Export, International Business, Business Communication

Address: 1 Moo 20, Phaholyothin Rd., Khlong Nuang, Klong Luang, Phatum Thani 13180